

बजार अवलोकन ७३

पौष, २०७१†

निम्न संस्थाहरूद्वारा संयुक्त रूपमा प्रकाशित :

विश्व खाद्य कार्यक्रम- खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
 कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा
 बजार विकास निर्देशनालय
 नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र
 उपभोक्ता हित संरक्षण मन्त्र

मुख्य बुँदाहरू

- हालसालै भित्र्याइएका बालीहरूबाट प्राप्त खाद्य बस्तुहरू जस्तै चामल र आलुका मूल्यमा मौसमी रूपमा कमि आउनुको साथै अन्य बस्तुहरू जस्तै दाल र खानेतेलको मूल्यमा न्यून बृद्धिको साथ २०७१ पौष महिनामा नेपालभर १२ बजारहरूमा अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य बस्तुहरूको खुद्रा मूल्यहरूले न्यून उतारचढाव देखायो ।
- २०७१ पौष महिनामा समय स्फीतिदर ६.८ प्रतिशत रह्यो । खाद्य तथा पेय पदार्थको स्फीतिदर ९.० प्रतिशतमा उच्च रहनुका साथै निम्न खाद्य बस्तुहरूको उच्च स्फीतिदर कायमै रह्यो: दुध तथा दुधजन्य पदार्थ र अण्डाको (१७.४ प्रतिशत), गोडागुडीहरू (१३.७ प्रतिशत), मसला (११.१ प्रतिशत) र फलफूल (१०.८ प्रतिशत) ।

राष्ट्रिय रूपमा बजारको अवस्था

मूल्य

२०७१ पौष महिनामा देशभर अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य बस्तुहरूको खुद्रा मूल्यहरूले मिश्रित प्रवृत्ति (trend) देखाए । मासिक रूपमा मोटा चामलको मूल्य १.१ प्रतिशतले घट्यो भने गहुँको पिठोको मूल्य सापेक्षिक रूपमा स्थिर रह्यो । कालो मास र मुसुरोको दालको मूल्य क्रमशः ३.४ र ०.३ प्रतिशतले बृद्धि भयो । यसैगरी भटमासको तेल र तोरीको तेलको मूल्य क्रमशः १.३ र १.५ प्रतिशतका दरले बृद्धि भयो । यद्यपि, आलुको मूल्य १३.८ प्रतिशतका दरले घट्यो भने कुखुराको मासु २.८ प्रतिशतका दरले न्यून रूपमा बृद्धि भयो । अघिल्लो तीन महिनाको तुलनामा दाल (मास र मुसुरो) बाहेक प्राय मूल्यहरूले घट्दो प्रवृत्ति देखाए । यद्यपि, गत वर्ष सो ही समयको तुलनामा प्रायजसो मूल्यहरूले बढ्दो प्रवृत्ति देखाए (अपवादस्वरूप भटमासको तेल र कुखुराको मासु बाहेक) । समग्रमा, चित्र १ मा देखाइए अनुसार, प्राय खाद्य बस्तुहरूको मूल्यले बितेको १२ महिनामा अनुमानित मौसमि उतार चढावको साथ बढ्दो प्रवृत्ति देखायो (अपवादस्वरूप रातो आलु बाहेक) ।

चित्र २ मा प्रस्तुत गरे अनुसार, क्षेत्रीय बजारहरूमा मूल्यहरूले राष्ट्रिय औसत भन्दा केही भिन्न प्रवृत्ति देखाए । जस अन्तर्गत, मोटा चामलको मूल्यले हिमाली र पहाडी जिल्लाहरूमा बढ्दो प्रवृत्ति देखायो भने काठमाडौं र पोखराका मुख्य उपभोक्ता बजार हरूमा यसको मूल्य सापेक्षिक रूपमा स्थिर रह्यो । गहुँको पिठोको मूल्यले पनि उस्तै प्रवृत्ति देखायो । यद्यपि, मुसुरोको मूल्यले सम्पूर्ण बजारहरूमा बढ्दो प्रवृत्ति देखायो (अपवाद स्वरूप मुख्य उपभोक्ता बजारहरू बाहेक) ।

गत एक महिनामा उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र द्वारा नियमित रूपमा अनुगमन गरिएका बिर्तामोड, काठमाडौं, बुटवल, सुर्खेत र धनगढीका पाँच ठूला बजारहरूमा मोटा चामलको मूल्य बाहेक अन्य थोक मूल्यहरूले बढ्दो प्रवृत्ति देखाए । तालिका १ मा देखाइए अनुसार, कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजारमा गत एक महिनामा अनुगमन गरिएका प्राय तरकारीको थोक मूल्यहरूले मौसमी रूपमा हुने उच्च उतारचढाव देखाए: आपूर्तिमा कमी आउनाले मासिक रूपमा तीतेकरेला, परवल, भण्टा, रामतोरीया र फर्सीको मूल्यमा १५ प्रतिशत भन्दा बढीका दरले बृद्धि भयो भने काउली, मुला, रायोको साग र सुकेको प्याजको मूल्य १० प्रतिशत भन्दा बढीका दरले घट्यो ।

नेपाल राष्ट्र बैकका अनुसार समय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (CPI) २०७१ पौष महिनामा २११.२ भयो, जुन मासिक रूपमा ०.६ प्रतिशतले कमि हो । CPI मा वार्षिक स्फीतिदर ६.८ प्रतिशतले बृद्धि भयो । खाद्य तथा पेय पदार्थको CPI २५७.३ मा कायम रह्यो, जुन मासिक रूपमा ३.१ प्रतिशतले कमि हो तर वार्षिक रूपमा भने ९.० प्रतिशतले बृद्धि हो; अन्य विभिन्न खाद्य बस्तुहरूको CPI ले वार्षिक रूपमा उच्च बृद्धि देखाए; दुध तथा दुधजन्य पदार्थ र अण्डा (१७.४ प्रतिशत), गोडागुडीहरू (१३.७ प्रतिशत), मसला (११.१ प्रतिशत) र फलफूल (१०.४ प्रतिशत) । गैह्र खाद्य बस्तुहरू र सेवा सम्बन्धि CPI १७७.८ भयो, जुन मासिक रूपमा १.७ प्रतिशतले र वार्षिक रूपमा ५.१ प्रतिशतले बृद्धि हो ।

आपूर्ति

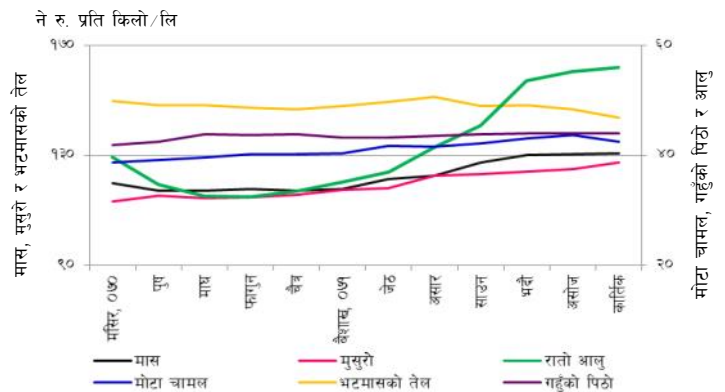
सडकहरूको पहुँचमा बृद्धि र यातायातका सेवाहरू सहज रूपमा सुचारु भएका हुनाले देशभर आपूर्ति अवस्था सामान्य रहेको छ । जसको फलस्वरूप, सडक पहुँच भएका ग्रामिण बजारहरूमा पनि खाद्य बस्तुहरू प्रयाप्त मात्रामा उपलब्ध छन् ।

पूर्वानुमान

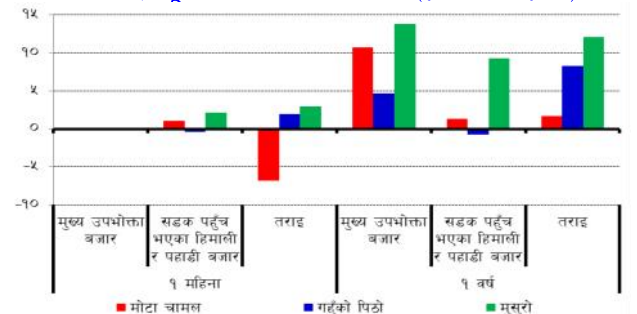
आपूर्तिमा सुधार, सडक पहुँचमा बृद्धि र यातायात सेवाहरू सहज रूपमा सुचारु भएका हुनाले आउँदो महिनामा प्राय खाद्य बस्तुहरूको मूल्य स्थिर रहने वा न्यून उतारचढाव हुने अनुमान छ । देशभर समय समयमा भएको वर्षाले गर्दा गहुँ र जौ जस्ता हिउँदे बालीको उत्पादन पूर्वानुमान राम्रो रहेको छ ।

तालिका १: मासिक रूपमा मुख्य बस्तुहरूको मूल्यमा भएको अत्याधिक परिवर्तन			
बस्तुहरू	मूल्य ने रु/केजि, लि	१ महिनाको परिवर्तन (%)	अवलोकन
तीते करेला, परवल, भण्टा, रामतोरीया र फर्सी	विभिन्न	> १५	मौसमी रूपमा उत्पादन रिक्त हुने समय सुरु भएको हुनाले आपूर्तिमा कमि ।
बन्दा, काउली, मुला, सुकेको प्याज, आलु र रायोको साग	विभिन्न	> -१०	बाली भित्र्याउने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा बृद्धि ।

चित्र १: १२ महिनाको औसत मूल्य *

चित्र २: मूल्य परिवर्तन प्रतिशतमा ** (१ महिना र १ वर्ष)

† मूल्यहरू २०७१ पौष महिनाको बजार मूल्यसँग सम्बन्धित छन् ।

* मूल्यहरू यस प्रतिवेदनको पछाडी पृष्ठी दिइएको बजारहरूबाट लिइएको हो । तर सडक नपुगेका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू यसमा समावेश छैनन् ।

** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा भएका सम्पूर्ण बजारहरूसँग सम्बन्धित छन् ।

बजार	मुख्य खाद्य वस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) *			औसत परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१ वर्ष
मुख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटा चामल	४५.०	०.०	०.०	९.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	४.७	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१३५.०	०.०	०.०	-६.९	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	२४.४	०.०	-६.४	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६५.०	०.०	०.०	-८.३	▶	▶	▶
	मास	१२५.०	०.०	१.६	८.७	▶	▶	▶
पोखरा	मोटा चामल	४८.०	०.०	०.०	९.७	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	७.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१३०.०	०.०	-३.७	-१०.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२९०.०	१२.४	-९.४	-२६.६	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१५०.०	०.०	-१६.७	-१६.७	▶	▶	▶
	मास	१३५.०	०.०	-३.६	१२.७	▶	▶	▶
बिराटनगर	मोटा चामल	४०.०	-११.१	-११.१	५.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१२५.०	०.०	-३.८	-१०.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	२०.०	७.१	७.१	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१३०.०	०.०	-३.७	१८.२	▶	▶	▶
विरगञ्ज	मोटा चामल	३६.०	०.०	-१८.२	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	-४.८	१४.३	५.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१५२.०	१.३	१.३	४.८	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२४०.०	-४.०	९.१	-१४.३	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१९०.०	१.१	०.०	१५.२	▶	▶	▶
	मास	१२०.०	६.२	१.७	२०.०	▶	▶	▶
नेपालगञ्ज	मोटा चामल	३७.०	०.०	०.०	५.७	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३८.०	०.०	०.०	८.६	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१६०.०	०.०	०.०	८.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	-३.२	०.०	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	२००.०	०.०	०.०	२.१	▶	▶	▶
	मास	११०.०	०.०	२.८	-८.३	▶	▶	▶
धनगढी	मोटा चामल	३५.०	३.६	-२५.५	-४.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३६.५	१.४	-१.४	८.६	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४५.०	३.६	३.६	३.६	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२९२.०	-१.४	१.४	-२.७	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१२३.०	-८.९	-१६.९	-३.१	▶	▶	▶
धनकुटा	मोटा चामल	३२.०	-२०.०	-४३.९	२८.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३२.०	३.६	-२५.५	-४.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४५.०	३.६	३.६	३.६	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२९२.०	-१.४	१.४	-२.७	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१२३.०	-८.९	-१६.९	-३.१	▶	▶	▶

- ▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको
- ▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन
- ▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५ % सम्म, ३ महिनामा १० % सम्म अथवा १ वर्षमा १५ % सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिने छ ।

* यो नेपाल खाद्य संस्थान द्वारा वितरित चामल हो किनभने त्यहाँ अन्य खाद्य सँचिती उपलब्ध छैन ।

बजार	मुख्य खाद्य वस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) *			औसत परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१ वर्ष
सडक पहाच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू								
भैरहवा	मोटा चामल	२७.५	-३.५	-१९.१	-१९.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३५.५	-१.४	-२१.१	-११.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१२२.५	-२.०	-२.०	-५.८	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	०.०	-६.७	०.०	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१४७.५	-१०.६	-१८.१	-१८.१	▶	▶	▶
	मास	१५०.०	२५.०	२५.०	२५.०	▶	▶	▶
धनकुटा	मोटा चामल	४१.४	-१.४	-३.७	३.५	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.६	०.२	-५.०	-०.९	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१६६.०	०.६	-२.४	-५.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	२०.०	२५.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१४८.०	२३.३	१८.४	२३.३	▶	▶	▶
	मुसुरो	१२६.०	१४.५	९.६	१४.५	▶	▶	▶
रोल्पा	मोटा चामल	३८.०	०.०	-५.०	११.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४०.०	०.०	-६.७	-६.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३३०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१३५.०	०.०	-३.६	२२.७	▶	▶	▶
	मुसुरो	१४०.०	०.०	०.०	१६.७	▶	▶	▶
साँफेबजार	मोटा चामल	४०.०	०.०	०.०	१४.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४२.०	०.०	५.०	५.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१५०.०	०.०	-६.३	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३८०.०	-५.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१४०.०	०.०	०.०	१६.७	▶	▶	▶
	मुसुरो	१३५.०	०.०	-३.६	१२.५	▶	▶	▶
जुम्ला	मोटा चामल	६०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	७०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१८०.०	१२.५	१२.५	१२.५	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	४४०.०	०.०	-२०.०	१०.०	▶	▶	▶
	मास	१५०.०	०.०	७.१	७.१	▶	▶	▶
	मुसुरो	१५०.०	०.०	७.१	७.१	▶	▶	▶
बाजुरा	मोटा चामल	४५.०	२.३	७.१	२८.६	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	२.३	०.०	७.१	▶	▶	▶
	सीमी	१३०.०	०.०	०.०	८.३	▶	▶	▶
	मास	१३०.०	०.०	०.०	१८.२	▶	▶	▶
	मुसुरो	१३०.०	०.०	०.०	८.३	▶	▶	▶
	आलु	४०.०	१४.३	१४.३	०.०	▶	▶	▶
सडक पहाच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू								
हुम्ला	मोटा चामल*	५२.०	०.०	१०.६	२३.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२००.०	०.०	११.१	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	सीमी	१२०.०	-२०.०	०.०	३६.४	▶	▶	▶
	मास	-	-	-	-	▶	▶	▶
	मुसुरो	-	-	-	-	▶	▶	▶
डोल्पा	मोटा चामल	१४०.०	०.०	७.७	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	१२०.०	०.०	०.०	-७.७	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	२२०.०	-८.३	-८.३	-८.३	▶	▶	▶
	सीमी	१५०.०	७.१	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	२००.०	०.०	०.०	-२०.०	▶	▶	▶
	मुसुरो	२२०.०	१०.०	१०.०	-१२.०	▶	▶	▶

यो बजार अवलोकन विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालले कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मन्त्रको संयुक्त सहकार्यमा नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली NeKSAP को एक अंशका रूपमा तयार पारिएको हो । नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणालीद्वारा प्रकाशीत सम्पूर्ण सामग्रीहरू NeKSAP को विद्युतीय डैगाना <http://www.sites.google.com/site/nefoodsec> मा हेर्न सकिनेछ । यो जानकारीका लागि पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५२६०६०७ एक्सटन्सन नं. : २४२०-५ मा सम्पर्क राख्न सकिनेछ ।

यो परियोजना यूरोपीयन यूनियनको सहयोगमा सञ्चालित छ । यस बुलेटिनमा प्रकाशित विचारहरूले यूरोपीयन यूनियनको विचारहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ भन्ने कतै जरुरी छैन ।

नेपालको खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि ताजा जानकारीका लागि खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली (NeKSAP) को विद्युतीय डैगाना <http://www.sites.google.com/site/nefoodsec> मा हेर्न सकिनेछ ।